

'T GROENE WAASLAND

Afgiftekantoor :
9100 Sint-Niklaas 1
P 708696

België-Belgique
P.B.
9100 SINT-NIKLAAS 1
3/5052

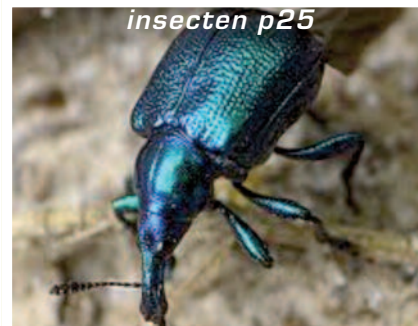
Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift

33ste jg - nr 4; september 2013 - nr **181**

NATUUR EN MILIEU

Bossen bedreigd p2

insecten p25

Saeftinghe p9

kalender p15

vlinders p24

geveltuinen p3-6

VELT 40 jaar p12-13

Big Jump p14

IN HET WAASLAND

Al wie het bos en de natuur in Vlaanderen gene- gen is, moest begin september de zoveelste erg bittere pil slikken. Op 3 september ging één van de laatste eeuwenoude en erg waardevolle bossen die Vlaanderen nog rijk is, tegen de vlakke om plaats te maken voor de bouw van enkele loods... Het bos aan de Fotografielaan te Wilrijk was een zgn. **Ferrarisbos**, wat betekent dat het al op de kar- tering van de Oostenrijkse Nederlanden van graaf De Ferraris, uit 1771-1778, als bos werd aange- duid. Dergelijke bossen hebben zich eeuwenlang kunnen ontwikkelen tot stabiele, waardevolle eco- systemen, en hebben vaak een enorme natuur-

waarde. Men zou er alles aan moeten doen om de schaarse bosrelicten die er nog zijn, met respect te behandelen en ze te beschermen voor de toe- komstige generaties.

Dat deze ontbossing "gecompenseerd" wordt door enerzijds een financiële bijdrage aan het Boscom- pensatiefonds, en anderzijds de aanplant van een nieuw bosje elders, is een schaamlap van allure: dergelijk oud bos kan de facto niet gecompenseerd worden; het nieuwe bosje zal eeuwen nodig hebben om een gelijkaardige waarde te bereiken als het nu zo terloops gekapte bos. Volledig te-

recht vergelijkt de directeur van de vereniging Bos+, Bert De Somviele, zo'n bosrelicten met **waardevolle, eeuwenoude monumenten**. Met dit verschil dat bosbestan- den nog talrijke andere waardevolle functies vervullen. Zo spelen ze een onschatbare rol in de strijd tegen de klimaatop- warmingen en luchtvervuiling. Ze zijn ook een schatkamers op gebied van de biodiversiteit. Onze politici lijken machteloos te staan tegen deze vorm van roofofbouw. Ondanks het feit dat er een ruim draagvlak bestond voor het behoud van dit bos, dat er nog heel wat lopende initiatieven waren tegen de geplande ontbossing, en dat er vragen konden gesteld worden (en werden gesteld) bij de correctheid van de procedures die deze ontbos- sing vergunden. De verantwoordelijke ministers schuiven de zwarte piet naar elkaar door en de be- voegde minister voor ruimtelijke ordening wint er geen doekjes om dat het belang van de eigenaars van zonevreemde bossen primeert op het alge- meen belang. Blijkbaar is er nog geen politieke wil aanwezig om te investeren in het behoud van waardevolle bosrelicten want jammer genoeg is de kapping van het Ferrarisbos in Wilrijk geen alleen- staand feit. Ook in ons Waasland zijn zonevreemde bossen nog steeds volgelvrij. Onbegrijpelijk in deze tijd van groeiende milieubewustzijn.

We kijken alvast uit naar het beloofde plan van aan- pak voor de zonevreemde bossen van de bevoegde ministers. Laat ons hopen dat het geen lege loods wordt, zoals het betreunde Ferrarisbos in Wilrijk.

Bron: <http://www.bosplus.be/>

Openingsuren van het secretariaat van **ABLD vzw**:

abld.waas@gmail.com of tel 03/777 01 58

Maandag: tussen 14u en 18u

Dinsdag: tussen 14u en 18u

woensdag: tussen 14u en 18u

Donderdag tussen 14u en 18u

Vrijdag tussen 14u en 17u

Dennenstraat 65, 9100 Sint-Niklaas.

Openingsuren van het secretariaat van

't groene waasland:

groene.waasland@gmail.com of 03/775 19 31

Maandag tussen 14u en 18u

Dinsdag tussen 14u en 18u

Perstraat 88, 9120 Haasdonk.

Klimopjegevel

Samen werken aan een groene buurt.

Kan uw straat nog wat groene rustpunten gebruiken?
Tover uw stoep dan om tot een heuse tegeltuin.

ABLLOVZW

Europese Unie

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

'KLIMOPJEGEVEL' PROJECT VAN ABLLO VZW IN SINT-NIKLAAS

Kan uw straat nog wat groene rustpunten gebruiken, tover uw stoep dan om tot een heuse geveltuin

Volgende groen in een stad is van levensbelang. De beschikbare ruimte hiervoor is echter niet altijd in overvloed aanwezig. Het openbaar domein dient immers met verschillende gebruikers te worden gedeeld en het aantal private tuinen in een stad is beperkt.

ABLLO vzw en het stadsbestuur van Sint-Niklaas denken dat tegeltuinen een oplossing kunnen bieden om bepaalde straten en buurten in de stad een groener uitzicht te geven.

Met het project 'Klimopjegevel' [1] wil ABLLO vzw het aantal tegeltuinen in het centraal stedelijk gebied van Sint-Niklaas sterk uitbreiden.

WOONT U IN HET CENTRAAL STEDELIJK GEBIED VAN SINT-NIKLAAS, DAN KAN U IN HET KADER VAN DIT PROJECT VOLGENDE ONDERSTEUNING GENIETEN VOOR DE AANLEG VAN EEN TEGELTUIN:

- Een financiële tegemoetkoming van 20 euro voor de aanleg (zelf uit te voeren)
- Een gratis plantenpakket (keuze uit 2 mogelijkheden afhankelijk van de standplaatsvereisten)
- Hulp bij het aanvragen van de stedelijke vergunning voor het aanleggen van een tegeltuin. Om een tegeltuin aan te leggen moet u eerst een aanvraag indienen bij de dienst patrimonium van de stad. Aanvraagformulier en bijhorend reglement zijn terug te vinden op www.sint-niklaas.be/document/aanleg-tegeltuintje-reglement. Laat u niet afschrikken: de procedure is eenvoudig. Tijdens de looptijd van het project 'Klimopjegevel' kunnen deelnemers aan dit project, hiervoor ook terecht bij ABLLOvzw.

VIER REDENEN OM EEN TEGELTUINTJE TE BEGINNEN:

1. Aangenamere leefomgeving: Tegeltuinen maken van de stad een aangenamere plek om te vertoeven. Ze zijn een mooie aanvulling op de bomen en struiken in uw buurt.
2. Meer groen: Een tegeltuin zorgt voor meer natuur in de stad. U creëert een plekje waar vogels en insecten voedsel vinden of kunnen huizen. Een

deelnemers kunnen deze planten krijgen:
Echinacea white swan
Zwenkgras
Verbena bonariensis

4. Begroeiing is goed voor uw gevel: De planten geven een natuurlijke bescherming tegen weer en wind. Ook graffiti maakt zo minder kans op uw gevel.

100 extra tegeltuinen in het centrum van Sint-Niklaas, tegen eind 2013 [enkel de eerste 100 inschrijvingen genieten van onze voordelen, aanplanten kan wel nog in de lente van 2014]; dat is de doelstelling van het project 'Klimopjegevel'!!!

Op onze website www.abllo.be is hierover een gedetailleerde brochure te vinden.

Interesse? Neem dan contact op met:
 Jenny De Laet jenny.delael@ugent.be
 03 777 01 58 of 0496 45 06 66

[1] Het project 'Klimopjegevel' wordt ondersteund door CO2UPON. De CO2UPON-regeling is onderdeel van het project 'Neem de Mensen Mee!', dat wordt ondersteund door de Europese Unie (EFRO, Interreg IV-A Vlaanderen-Nederland), en de provincies Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Zeeland.

tegeltuin vormt ook een rustpunt voor dieren die zich van het ene groene punt naar het andere groene punt verplaatsen. Vooral bijen, vlinders... maken hier dankbaar gebruik van.

3. Verbetering van het klimaat en de luchtkwaliteit: Planten zuiveren onze lucht. Ze produceren zuurstof en filteren fijn stof en uitlaatgassen. In een hete zomerperiode zullen groene straten het 'stedelijk hitte effect' reduceren en blijft uw muur lekker koel. Bovendien houden de planten ook storende geluiden buiten.

stand van ABLLO vzw op Villa Pace op de Markt van Sint-Niklaas

ABLLO vzw

Het Molsbroek

Paradijselijk voor mens en natuur

André Verstraeten

UNIEK BOEK OVER MOLSBROEK

Het Molsbroek in Lokeren is een groot en gevarieerd natuurreservaat met open water, moeras, rietvelden, elzenbroeken, rivierduinen en uitgestrekte vochtige graslanden, met daarin o.a. 308 soorten planten, 142 soorten paddenstoelen, 244 soorten vogels en 364 soorten nachtvlinders.

Het Molsbroek is ingericht om iedereen ten volle van de natuur te laten genieten met een bezoekerscentrum, talrijke activiteiten en een steeds vrij toegankelijke natuureducatief ingerichte wandeldijk omheen het gebied. Paradijselijk dus voor mens en natuur.

Niet te verwonderen dat er jaarlijks tienduizenden bezoekers komen en meer dan 300 geleide bezoeken doorgaan. **Zo is het Molsbroek uitgegroeid tot één van de meest bezochte en bekendste natuurreservaten in Vlaanderen.**

2013: vijftig jaar geleden begon **André Verstraeten** hier als eerste geregeld naar vogels te kijken en die waarnemingen te noteren. Het was het begin van 50 jaar ononderbroken inzet voor de natuur in het algemeen en voor het Molsbroek in het bijzonder. Dit jubileumjaar was voor hem de aanleiding een boek te schrijven over dit natuurreservaat, waarvan hij als conservator de oprichting en de ontwikkeling volledig meemaakte.

In dit boek is de rijke persoonlijke ervaring aangevuld met uitgebreid archiefonderzoek. Het is een uniek, overvloedig geïllustreerd boek geworden. Dit aantrekkelijk lees- en kijkboek, is nog grondiger uitgewerkt en bevat nog meer illustraties dan het succesboek 'Groen Lokeren' (1999). Een echt 'tafelboek' waarin iedereen steeds met plezier zal bladeren.

Bestellen

Het boek kan nu reeds besteld worden. **Tot 25 oktober 2013 is er een voorverkoopprijs van 35 euro** voor wie het boek zelf zal afhalen in het bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren.

Het boek zal beschikbaar zijn vanaf 7 december 2013 tijdens de kantooruren of elke zondagnamiddag van 14 tot 17 uur.

Wie een toezending wenst, dient 10 euro extra te storten. De verzending is voorzien vóór 16 december 2013.

Na 25 oktober 2013 is de prijs 40 euro.

De bestelling is pas geldig na storting op rekening BE52 0012 2999 0009 van vzw Durme in Lokeren, met vermelding 'boek Molsbroek' of door contante betaling vóór 25 oktober in het bezoekerscentrum Molsbroek.

Info: 09 348 30 20

Intekenlijst

Indien u het boek bestelt en betaalt voor 25 oktober 2013, wordt uw naam en woonplaats opgenomen in de lijst van de intekenaars die eveneens in dit boek zal verschijnen.

Dit boek laat alle natuurliefhebbers en de talrijke bezoekers kennis maken met de achtergronden, de natuur- en erfgoedwaarde van dit reservaat. Het is een wetenschappelijk verantwoord werk geworden, maar toch gericht op een breed publiek, met mooie foto's, unieke illustraties en voor iedereen leesbare teksten. Voor de meer gespecialiseerde natuurkenner zijn de volledige soortenlijsten van planten en dieren, als bijlagen opgenomen.

Niet minder dan 65 personen hebben gratis medewerking verleend aan dit boek of foto's beschikbaar gesteld. Dit in de sfeer van het groepswerk binnen vzw Durme, waardoor het Molsbroek is uitgegroeid tot wat het vandaag is voor mens en natuur.

Op zaterdag 7 en zondag 8 december 2013 van 14u tot 17 uur zal André Verstraeten in het bezoekerscentrum Molsbroek aanwezig zijn om de dan afgehaalde boeken, indien gewenst, te signeren.

Inhoud

- Inleiding
- Fragmenten uit een lange geschiedenis
- Bijzonderheden uit de vroegere wateringsverenigingen of polders
- Het bodemgebruik in de meersen tot 1963
- Het bodemgebruik op de rivierduinen tot 1963
- Oude perceelsnamen spreken
- Op 30 jaar van probleemgebied tot reservaat (1938-1968)
- Het Eekhout: na 27 jaar van rommelnest tot reservaat
- De uitbreiding van de reservaatzone
- Wettelijke beschermingen

An De Wilde

An De Wilde

Joris Eenaert

Joris Eenaert

Ju'Kuyhstele

- Beheerplan
- Zuur en zoet bij de uitvoering van het beheer
- Actief tegen bedreigingen uit de omgeving
- Monitoring of opvolging van de evolutie van de natuur
- Plantenweelde in de verschillende biotopen
- Zwammen
- Ongewervelden
- Vogels
- Vissen, amfibieën, reptielen en zoogdieren
- Natuureducatief beheer en onthaal van het publiek
- Molsbroek in de kunst
- Soortenlijsten van planten en dieren

VOETWEGEN ZIJN IEDERS WEGEN.

Voetwegen, iedereen kent ze wel. Waarschijnlijk gebruik je ze wel, zeker wanneer er eentje in de buurt ligt.

Veel van deze voetwegen hebben een lang en rijk verleden. Ze werden eeuwen gebruikt als de kortste weg naar belangrijke plaatsen in dorp en stad: de kerk, de molen, de markt. Of ze dienden net als 'ringweg' om pestlijders uit de dorpskernen te houden. We zijn verwend met onze wagen of fiets, waardoor je haast zou vergeten dat er een tijd was dat de meeste mensen over geen enkel vervoermiddel beschikte. Vele mensen hadden zelfs geen deftig schoeisel. Het was dan ook niet meer dan logisch dat de jonge Belgische staat het belang van deze voetwegen erkende. Om te vermijden dat grondeigenaars voetwegen zouden afschaffen of afsluiten, tekende koning Leopold I op **10 april 1841** een wet waardoor deze wegen een **absolute bescherming** genieten. Het verdwijnen van voetwegen betekende in vele gevallen een gigantische omweg voor voetgangers. Voetgangers maakten toen nog de overgrote meerderheid van de bevolking uit. In die tijd waren er namelijk geen wagens, geen fietsen en waren het enkel de meest welgestelden die konden beschikken over een rijpaard of een ander rijdier.

Sinds de wet van 10 april 1841 kregen de voetwegen een stevige rechtsbasis. Om hun rechtszekerheid nog meer te garanderen werden de voetwegen in de daaropvolgende jaren opgenomen in de **atlas der buurtwegen**. De trajecten van de voetwegen lagen daardoor vast en niemand kan sindsdien op eigen houtje deze voetwegen afschaffen, beschadigen, verleggen of ontoegankelijk maken. In vele gevallen blijven deze wegen eigendom van een private eigenaar, maar dient deze er wel voor te zorgen dat deze voetwegen te allen tijde gebruikt kunnen worden. Om te vermijden dat vriendjes- of dorpspolitiek zou kunnen meespelen ligt de bevoegdheid om voetwegen te verleggen of af te schaffen niet bij de gemeente, maar bij de **Bestendige Deputatie van de provincie**. Dit was een enorm slimme maatregel, want zeker in de beginjaren van de jonge Belgische staat, beheersten de grootgrondbezitters de plaatselijke politiek. De gemeenteraad dient bij een aanvraag om een

voetweg te verleggen of af te schaffen wel een openbaar onderzoek te organiseren. Na afloop van dit openbaaronderzoek dient de gemeenteraad de bezwaren te behandelen en een advies te formuleren. Dit advies is echter niet bindend en het is de Bestendige deputatie die uiteindelijk een beslissing neemt.

Tijden veranderen, het is daarom net goed dat men de oeroude bescherming van de voetwegen niet wijzigt. **Voetwegen worden immers meer en meer gebruikt als recreatieve verbinding voor wandelaars en fietsers.** Ze maken 'autoloze' verplaatsingen in een groene omgeving mogelijk. Ze brengen je langsheen de mooiste plaatsen in het

landschap.

Gelet het feit dat de voetwegen al ruim 170 jaar beschermd worden, is het **totaal onbegrijpelijk dat nog steeds mensen geen rekening houden met dit gegeven en het nodig achten om voetwegen af te schaffen of te verleggen**. Het is met groot onbegrip en verontwaardiging dat milieuverenigingen, buurtcomités, wandel- en fietsclubs regelmatig bezwaar moeten indienen tegen aanvragen om een voetweg gedeeltelijk of helemaal af te schaffen.

Telkens er een aanvraag komt voor de afschaffing of verlegging van een voetweg nemen deze verenigingen een consequent en duidelijk standpunt in. Ze hopen telkens dat de gemeenteraden eindelijk beseffen dat de bevolking de voetwegen niet alleen koestert, maar ook zeer veelvuldig gebruikt. **De voetwegen maken immers deel uit van het openbaar patri-monium.**

EXCURSIE SAEFTINGHE

De bus was bijna vol op zaterdag 24 augustus. Enkelen hadden nog laattijdig afgezegd. Toch waren we met een gezellige groep van 46 : 25 vanuit Lokeren en 21 vanuit Tielrode, richting "Verdronken Land van Saeftinghe", in het kader van de info-reeks "Van Saeftinghe tot Sigma", een samenwerking van CVN, vzw Durme, natuurland educatie en Miniraad Temse. Ons Streven Tielrode pikte hierop in voor hun jaarlijkse ledenuitstap. We hielden ons hart vast, want de weersvoorspelling was niet fameus : kans op regen, felle buien, mogelijk onweer.

We stapten uit rond 10u15 in Emmadorp (NI) aan het Bezoekerscentrum en inderdaad . . . ondertussen was het aan het regenen.

Voeten in de rubberlaarzen, opsplitsing in 3 groepen en op stap met de gidsen voor een avontuurlijke tocht van 2,5 à 3 uur. Gelukkig was de regen gestopt en hij kwam niet terug.

Proper hebben we het niet gehouden. Bij de doortocht door slijkgeulen heeft meer dan 1 voet de laars verlaten.

We zagen heel wat typische planten die in dit zilte milieu voorkomen. Neem de naam van de meer bekende zoetwaterplant en zet er "zee" voor : zeekraal, zeeaster, zeedistel, . . .

Door het donkere weer waren er minder vogels waar te nemen. Toch zagen we tureluur, boerenzwaluw, zilvermeeuw, grauwe gans, blauwe reiger . . .

Uitleg over het ontstaan en de evolutie van het slikken- en schorrenlandschap was zeer interessant. Wie zich had voorzien, kon onderweg wat sneukelen om nieuwe energie op te doen.

Terug van de niet gemakkelijke tocht van 3 à 3,5 uur, konden we onze meegebrachte picknick aanspreken bij een soepje of/ en drankje op het terras van het gezellige café "Verdronken Land", nadat de waskraan ons had gefatsoeneerd van modderdruifels tot properere burgers.

Weer even de bus op naar de infokeet in Prosperpolder voor toelichting en terreinbezoek van de ontpoldering van Hedwige/Prosperpolder, verzorgd door Waterwegen en Zeekanaal.

Vertrek naar huis om 17u30. Tot zolang had de regen zich ingehouden. Iedereen was dus tevreden. **Een leuke en leerrijke dag.**

Jules, Ons Streven

Wil je meer weten over klimaatverandering in het Scheldeland?

Benieuwd wat er in jouw buurt verandert?

Zaterdag 12 oktober: Excursie naar polder in Krui-beke-Bazel-Rupelmonde.

Afspraak: om 14 uur in de Scheldelrei in Krui-beke aan de veerdienst. Einde voorzien rond 17 uur. Prijs: €5.00 Zie ook : kalender

Donderdag 24 oktober: Lezing door Luc Goeteyn en Chris Jacobson, auteurs van het boek 'In het oog van de storm - over mensen, geschiedenis en klimaatveranderingen'.

Afspraak: om 20 uur Feestzaal Gemeentehuis, Markt 1 in Temse. Prijs: 2 euro.

Volgende lezingen: 21 november en 5 december, in feestzaal gemeentehuis in Temse.

Deze activiteiten kaderen binnen het project van Saeftinghe tot Sigma.

DURME
Natuurbeheer, ang. Durme, Meervaart Scheide

SHOPPEN BIJ VOGELBESCHERMING

... is rechtstreeks de natuur beschermen!

ONTDEK ONLINE ONS RUIME AANBOD NATUURPRODUCTEN

www.vogelbescherming.be/winkel

KLIK GERUST BINNEN

*Sophie en Ronny heten u van harte welkom in **Den Bascuul***

Amand De Vosstraat, 9 te Eksaarde

*Openingsuren van maandag tot en met zondag van 10.30 u. doorlopend tot 's avonds
Donderdag : sluitingsdag (ook op woensdag tijdens wintermaanden).*

*Graag zetten we even in de 'ecologische' verf hoe een bezoek aan onze bistro-restaurant het milieu,
de natuur en uw gezondheid ten goede komt. En toch blijft het puur genieten ...*

De natjes :

- Een vijftal biologische gebrouwen biertjes w.o. Moïnette, Saison Dupont, La Trappe Puur en 'Gageleer' (Natuurpunt-bier)
- Zeer lekkere en uitsluitend biologische wijnen (rood, wit en rosé) net als onze bubbels : een Spaanse Cava en een Franse Crémant allen 'sommeliers'-gewijs geproefd en goedgekeurd.
- De koffie is van fair trade afkomst van het merk Miko met vers gemalen bonen en steeds vergezeld van fijne huisgemaakte gebakjes
- 'Time for Tea' : alles biologisch en met dezelfde metgezel.
- Om de wereld wakker te schudden presenteren we u graag het 'Worldshake'fruitsap van Oxfam of laat u alcoholvrij eens gaan met onze 'Bionade', de lekkerste limonade uit Bioland.

De droogjes :

- Seizoensgewijs is elk bord gegarandeerd met de lekkerste en vaak uit eigen regio geteelde groentjes afkomstig van dé pionier in onze streek Bioboerderij 't Uilenbos van Bé en Mich. En we vergeten vooral de 'vergeten groenten' niet (pastinaak, paarse bloemkolen, wortelpeterseilie, ...)
- Biologisch fruit is ook de vaste partner van enkele van onze ijsgerechten, de smoothies en/of andere desserts
- Kan het dan ook anders dat onze dagelijks wisselende vegetarische en volwaardige dagschotel nu al een schot in de roos is en er steeds megafeestelijk uit ziet ...
- 'Lekker van bij ons èn bio' is ook onze leuze voor de keuze van het vlees (steaks, paardenworsten, stoverij, gehakt voor spaghetti, ...) Een bio-landbouwer uit het nabije Wachtebeke en slagerij Meert uit Lokeren voorzien ons hiervan.
- Voor de keuze van vis, laten we ons vooral leiden door vissoorten die niet bedreigd of overbevist zijn. De op vel gebakken forel, het visstooftje, mossels à volonté zijn hierbij toch de eyecatchers.
- Liefhebbers van een gastronomische ervaring komen ook bij ons aan hun trekken met een maandelijks wisselende 4-gangen menu met telkens ook de keuze tussen vlees of vis aangepast aan het seizoen.

Dit en nog veel meer zorgt voor 'puur' genot in een sfeer vol kader dat doet terugdenken aan de stationsomgeving van weleer.

Een Zuiders gericht en zonovergoten terras vlak naast het fiets- en wandelpad en deel uitmakend van het fietsknooppuntennetwerk zorgt ongetwijfeld voor een vakantiegevoel dicht bij huis. Vlakbij situeren zich ook de wandelroute Liniewegel in het natuurreservaat het Liniegebied, de Kruiskapel, Fondatie van Boudelo, Daknamse Meersen, maar ook het Molsbroek en provinciaal domein Puyenbroek liggen amper een boogscheut ver.

Verder promoten we het fietsgebruik in het algemeen met onze ondersteuning van acties als 'Met belgierinkel naar de winkel'. Een **gratis fietsoplaadpunt en een degelijke fietspomp** zorgen voor nog meer fietsvreugde.

Info en reservatie: 0477 90 79 72 info@bistrodenbascuul.be of www.bistrodenbascuul.be

VELT WAASLAND BLAAST 40 KAARSJES UIT!

De voorzitter van Velt Waasland, Marc Temmermans *(zie foto)*, ziet de toekomst rooskleurig tegemoet. Zijn motto: niet te lang terugkijken naar het verleden. Zorgen dat we het hier en nu goed doen,

dan gaan we morgen vol goede moed verder aan de slag! Deze groene optimist, sinds begin van de eenentwintigste eeuw voorzitter, stak het vuur aan de lont van veertig kaarsjes op een unieke feesttaart. Men zegge en schrijve: 8 september 2013, 't Ey te Belsele. Nationaal Velt medewerkster, Riet Janssens, had de vorige dagen een groot stuk van haar vrije tijd besteed aan het klaarmaken van deze reuzetaart *(zie foto)*, en samen met echtgenoot

Jim omgetoverd tot een prachtige eetmoestuin met inclusief tuinhuis. Na een dik uur kwam men weeral tot de ontdekking dat opeten veel sneller gaat dan klaarmaken! Ja dat heb je als je ruim tweehonderd aanwezigen gratis een stuk laat proeven. Maar er viel op deze zonnige septemberdag natuurlijk nog veel meer te genieten. Daar zorgden drie verschillende muziekovertredens voor. Dirk Van der Speeten van 't Ey met de jonge Beytels ver-

welkomde de eerste bezoekers met doedelzak, viool en gitaren. In de knusse concertzaal zorgde singer songwriter Larry Mangum voor sfeer en met de groep Stampen en Dagen kreeg het publiek twee keer volle ambiance! Ook de kinderen konden volop hun hartje ophalen. Bij Arnout Pieters op handige wijze vonken slaan *(zie foto)*, en bij de dames

van de Zonfabriek *(zie foto)*, een grappige marionet of een hartig houten taartje knutselen.

Verder kon iedereen 40 jaar Velt Waasland in vogelvlucht bekijken langsheen een prachtige tentoonstelling, het resultaat van kunstig werk van het huidige Velt-bestuur met in de hoofdrol Corry Hellemans, echtgenoot van de voorzitter en Sarah Hofman, de jongste uit de groep.

Rond de grote paardenkastanje ging de Tingel, het unieke Velt-Waasland-bier, zacht naar binnen. De poort van 't Ey sloot laat in de avond, onder een gutsende regen, terwijl het Velt-bestuur in de auto huiswaarts lustig zong van: "*Je n'ai pas de petits problèmes dans ma plantation. Pourquoi ça pousse bien?*". Met dank aan de weergoden.

verslag : *Danny De Rauw*
foto's : *Marc Seeuws*

DACTYLORHIZA, EEN WELGEKOMEN INVASIE!

Geen tientallen, geen honderden, maar met duizenden zijn ze als paddenstoelen (orchideeën) uit de grond gesprongen.

2013, juni, provinciaal domein Roomacker Tielrode. Onvoorstelbaar, maar ho zo echt, een zee van Bosorchis (*Dactylorhiza maculata subspies fuchsii*) en gevlekte orchis (*Dactylorhiza maculata subspies maculata*) kleurt het landschap van licht roze tot bijna paars. Fenomenaal en uitzonderlijk in deze aantallen voor het gebied. [*subspecies, afgekort subsp., betekent 'ondersoort'*]

Jaar na jaar zien we deze soorten spectaculair toenemen en dit vooral rond voormalige ontginningsgebieden, zoals de Roomacker waar vroeger (tot de jaren tachtig) klei werd ontgonnen.

Orchideeënfamilie

Je zal het misschien niet vermoeden, maar naast de composieten vormen de orchideeën de grootste plantenfamilie, wereldwijd zo'n 20.000 soorten, vooral voorkomend in de tropen.

Bij ons zijn ze echter zeldzaam en voor heel Europa kent men amper 120 soorten. (Voor Nederland een 30-tal)

Orchideeën, afhankelijk van schimmels

De zaden van orchideeën zijn minuscuul klein. Van de zwaarste zaden gaan er nog altijd zeventig in een milligram. Reservevoedsel vatten ze nauwelijks en in de natuur is alleen succesvolle kieming mogelijk als vanuit de grond schimmeldraden in het zaad binnendringen.

Het jonge kiemplantje onttrekt zijn bouwstoffen voor het grootste gedeelte aan de schimmel.

Zulke symbiose (of het samenleven van twee levensvormen waarbij de samenleving voor ten minste één van de levensvormen gunstig of zelfs noodzakelijk is. De beide partners heten symbionten. De grootste partner wordt ook wel gastheer genoemd) beschouwt men als mycorrhiza. (het samengaan van schimmels en plantenwortels)

Het heeft dan ook helemaal geen zin orchideeën uit te steken en ze te verplanten of het zaad te nemen en uit te zaaien, daar de omstandigheden danig specifiek moeten zijn om te leiden tot succes.

Orchideeën (alle) zijn bovendien wettelijk beschermd. Ter plekke genieten is de boodschap! Maak foto's, kom in tranen of in trance, maar laat a.u.b. de plantjes staan. Zo heeft ook de volgende bezoeker een super genotsmoment.

foto's: Alex Zellien

BIG JUMP IN MOERVAART

Exact 2231 mensen zijn zondagmiddag 14 juli 2013 om klokslag 15 uur op eenentwintig verschillende plaatsen in Vlaamse rivieren, waterlopen en meren gesprongen. Met de Big Jump, een organisatie van de Bond Beter Leefmilieu, Green en Natuurpunt, wordt op die manier aandacht gevraagd voor proper en zuiver water.

In de Moervaart, ter hoogte van de Overledebrug in Wachtebeke, namen volgens de officiële cijfers negentig mensen een frisse duik.

Zie ook de webstek : www.abllo.be klik dan op **kalender**

C.V.N. wandelingen : De deelname is gratis. Iedereen is van harte welkom.

De wandelingen duren tussen de 2 en 3 uur.

*L = Laarzen gewenst, zeker bij vochtig weer. * = Geschikt voor wagentjes.*

ALLE ACTIVITEITEN ZIJN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN!!

Zaterdag 5 oktober

Ons Streven dagtocht

Vertrek: 8.45u Tielrode-Hamme-Waasmunster.

Tijdens deze wandeltocht verleggen we onze grenzen en ontdekken een aantal interessante gebieden bij onze buurgemeenten.

Delen van Hamme, Waasmunster, Sombeke en Elversele passeren de revue. We spreiden deze tocht over een volledige dag, een combinatie van doorstap-pen, geïdste momenten en lekker relaxen.

We komen samen aan het Durmeveer van Tielrode om 8.50 uur en nemen stipt om 9.00 uur de veerboot, die ons naar Hamme brengt.

Via het reservaatgebied 'de slikken en de schorren van de Durme' stappen we verder naar 'De Binnenbunt'.

Langs een aantal voetwegen bereiken we de Mirabrug. (Hier kan afgehaakt of aangepikt worden, daar we op het einde van de tocht hier terug langs ko-men)

Vervolgens wandelen we richting Hamme, naar de Kaai en bereiken een tijd later de 'Oude Durme', waar we onze zelf meegebrachte picknick kunnen nutti-gen in één van de lokale drankgelegenheden.

Na de rustpauze leidt de tocht ons naar de brug van Waasmunster, die we oversteken om het dijkpad te volgen, richting Sombeke. Hierbij passeren we de reservaatzones, 'Moerasput', 'Oude Durme', 'De Rietsnijderij' en 'De Bronbos-jes'.

Op den Dries in Sombeke is er een zeer gekende drankgelegenheden waar we een drank- en plaspauze voorzien. We zetten onze wandeling verder langs het kasteel van Sombeke en bereiken de Durmedijk.

We volgende Durmedijk tot in Tielrode, waarbij we terug het wisselpunt 'Mirabrug' passeren.

Houd er rekening mee dat de tocht 19 km lang is, weliswaar verdeeld over een volledige dag en met de nodige rustpauzes.

Daarom is een wisselpunt 'Mirabrug' voorzien en me-nige rustpauzes

CVN Dagtocht Hamme-Weert-Buitenpunt 20 km, vertrek 8u45, Veer St.-Jozefstraat Tielrode. Marc.la-mont@belgacom.net L

Zondag 6 oktober

Vzw Durme 3de Mega Taartenfestijn

Voor of na een mooie wandeling in het Molsbroek kan je

vandaag, onder het motto 'taart kopen = grond kopen', ook smullen van een heerlijk stuk taart! Voor het derde jaar op rij zorgen de vrijwilligers voor een gigantisch taartenbuffet. De opbrengst gaat integraal naar de aankoop van nieuwe natuurgebieden.

Afspraak: van 14 tot 18 uur in bezoekerscentrum Molsbroek. Meer info: bij Marieke De Vos, marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20.

Vzw Durme + CVN Wandeling in het Molsbroek

Een ervaren CVN-gids neemt je mee op een boeiende wandeling rondom het natuurreservaat Molsbroek.

Afspraak: om 14.30 uur aan bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1 in Lokeren.

Gratis wandeling met natuurgids. Graag een seintje vooraf indien je met een groep aanwezig zal zijn.

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59

CVN Waterwingebied, 14u Vossenhol St-Jansteestraat Stekene, ericenkarien@hotmail.com L

Hof ter Saksen, 14u00 Schuilhuis in het park, Zandstraat Beveren, chrisisa@skynet.be L/*

Natuurpunt Waasland Noord Paddenstoelen-wandeling in het Stropersbos

Voor een gestoffeerde herfstwandeling stelt het Stropersbos nooit teleur. Iedereen is welkom om samen op verkenning te gaan en de samenhang te ontdekken van paddenstoelen met het geheel van de natuur. Om optimaal te kunnen waarnemen, komen een loop en een klein spiegelkje van pas.

Vertrek om 14 u. aan de westelijke toegang tot de Liniedreef bij het voormalige Fort Sint-Jan = 1 km voorbij de Expresweg E34 (richting Hulst) aan rechterzijde, 50 m voorbij Donckers Gereedschappen [= aan linkerkzijde, De Stropersstraat 73].

Einde voorzien rond 16.30 u. Bij nat weer zijn laarzen nuttig. Aandacht: het wandelparcours doorkruist een zone waar honden niet toegelaten zijn. Info hugo.de.beuc-keleer@telenet.be of 0478 50963

Hortus ter Saksen + CVN

Natuurwandeling in Hof ter Saksen van 14 - 16 uur Met de herfst komen de regens, maar ook de "Indian summer" als het een beetje meezit. De bladeren krijgen gouden en koperen tinten die contrasteren met het donkergroen van de "evergreens". Vele soorten laten nu hun vruchten afrijpen en dieren profiteren daarvan om

een dikke vetlaag aan te leggen om te overwinteren of de lange tocht naar het zuiden aan te vatten. Een arboretum als Hof ter Saksen heeft zo'n grote verscheidenheid dat je zowat elke meter andere vruchten en kleuren ziet. Dit is dan ook het seizoen om daar wat dieper op in te gaan en tegelijk onze ogen open te houden voor de vluchtige passanten die van al die overvloed hun deeltje mee willen pikken. Natuurgids: Dirk De Roose. Verzamelplaats: schuilhuis tegenover kasteel Hof ter Saksen. Info: groendienst Beveren, T 03 775 28 51 of christa.maes@beveren.be. Gratis

Hortus ter Saksen Natuurtocht Epen – Mechelen (Zuid Nederlands Limburg).

We volgen grotendeels het Krijtlandpad : een selectie uit de mooiste delen van het zuidelijkste stukje Nederland : de enige berghut van Nederland, Drielandenpunt, Vaals. Afspraak : 9 uur aan parking 2 in Wilhelminastraat, Epen, NI [op 200 m van de kerk]. Dit keer geen luswandeling.. Inschrijven bij Marc T 0494 12 86 81 of marc.castelyns@scarlet.be

Maandag 7 oktober

Vzw Durme Lezing: Klein en onbekend natuurlijk erfgoed in het Molsbroek: van insecten tot zwammen In het kader van het Molsbroekjaar 2013

Hugo De Beuckeleer, oud-docent biologie aan de KAHO Sint-Lieven, vertelt met veel enthousiasme over het natuurlijk erfgoed van het Molsbroek.

Afspraak: om 20 uur aan bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1 in Lokeren. Gratis.

Info: marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20.

Zaterdag 12 oktober

Vzw Durme

Excursie: Polder Kruikeke-Bazel- Rupelmonde

De functie van de Barbierpolder is vooral veiligheid. Hij moet de gebieden stroomopwaarts behoeden voor overstromingen. Maar tegelijk wordt er ook een totaal nieuw biotoop gecreëerd. De reusachtige nieuwe sluis aan het veer in Kruikeke is een echte publiekstrekker. In deze wandeling laten we zien hoe dat allemaal in zijn werk gaat, uiteraard zonder de natuur uit het oog te verliezen. Tevens heeft de Barbierbeek een nieuwe loop gekregen in de polder, een festijn voor watervogels en andere dieren. Binnenkort worden ook de sluisen opengezet voor het gecontroleerd getijdengebied: elke dag komt een kleine hoeveelheid water twee keer in de polder gelopen en zo worden getijden gecreëerd. Binnen afzienbare tijd ontstaat hier een mini-Saeftinghe, met slikken en schorren.

Afspraak: om 14 uur in de Scheldelei in Kruikeke aan de veerdienst. Einde voorzien rond 17 uur. Prijs: €5.00 Contact: CVN, Yves Dumarey via yves.dumarey@c-v-n.be of 03 205 17 55.

Zondag 13 oktober

Vzw Durme Week van het bos
paddenstoelenwandeling

Ook in Vlaanderen is er topnatuur, zelfs meer dan je denkt. Wel heeft de natuur het niet altijd gemakkelijk om zich hier thuis te voelen tussen al de mensen, het verkeer, de industrie en de landbouw. Maar we kunnen daar met z'n allen iets aan doen. Kom naar de paddenstoelenwandeling in de Fondatie van Boudelo en supporteer mee voor een natuur in topconditie.

Afspraak: om 14 uur aan het Fondatieschuurtje in de Cadzandstraat in Sinaai. Het schuurtje is niet zichtbaar vanop de weg, maar de gids zal jullie opwachten op straat ter hoogte van het infobord van vzw Durme. Einde voorzien rond 17 uur. Meebrengen: Laarzen, loep en eventueel spiegeltje. Meer info: marieke.devos@vzwdurme.be, 09 348 30 20 of 0498 24 25.

CVN + Abblo vzw/Ecotest

Wandeling Oost-sive polder Steendorp

De wandeling wordt begeleid door een CVN natuurgids en is gratis. Je hoeft niet in te schrijven. De wandeling gaat gedeeltelijk langs het Fort en naar 't Hangene, een bronbos met unieke voorjaarsbloeiers. Terug langs de Lange dreef, de dijk en het Kijkverdriet.

Vertrek : Steenbakkerij in Steendorp, Warandestraat 9140 Steendorp, 14.30 uur

Info : Mario Smet 016/43 95 80

mario.smet@chem.kuleuven.ac.be

CVN Herfstwandeling, 14u00 Roosenbergabdij

Waasmunster, jeanpaul.debeleyn@ond.vlaanderen.be L

Herfstwandeling, 9u30 Kerk Moerzeke, koen-debudt@hotmail.com L

Zaterdag 19 oktober

Natuurpunt Scousele

De nacht van de duistere trage weg is een samensmelting van de dag van de trage weg en de nacht van de duisternis

Er worden allerlei (doe)activiteiten aangeboden rond het thema licht en lichthinder en dit voor jong en oud.

Aan de stand van Natuurpunt Scousele gebeuren vreemde dingen : fysicaproeven met "licht-effecten". Leo Van der Heyden boetseert olielampjes ter plaatse. Komt dit zien !!!! Om 20 uur start een nachtelijke geleide wandeling langs de voetwegen. Er vinden knutselactiviteiten voor kinderen plaats, er staat een stand met uilen, Astronomische Werkgroep Mercator zal aanwezig zijn met 5 telescopen en het sociale aspect rond licht zal ook de nodige aandacht krijgen. Daarna volgt een gezellige afsluiter met zang en gitaarmuziek rond vuurkorven.

Een hapje en drankje is er zeker ook te vinden.

De activiteiten gaan door aan het rondpunt in de Afschrijverslaan in Temse ter hoogte van het fietsenbedrijf E-move. Start vanaf 19 uur.

Het volledige programma is vanaf 1 oktober te raadplegen op de www.temse.be en wordt ook gepubliceerd in de nieuwe omroeper.

Meer informatie: Gemeentebestuur Temse
– dienst duurzaamheid – 03/710.12.97 of groendienst – 03/710.12.36

m.m.v. natuurouders, Natuurpunt Scousele onderafdeling van Natuurpunt WAL, toneelvereniging De Vlaamse Harten, Femma, milieuvereniging Ons Streven, 11.11.11, Wereldwinkel en CSA boerderij De Volle grond en Astronomische Werkgroep Mercator.

Zondag 20 oktober

Vzw Durme Dag van de Trage Weg - Zele goes Berlare

In kader van deze feestelijke opening van de trage wegen die leiden van de wijk Avermaat in Zele naar Berlare broek, zorgt vzw Durme voor geleide natuurwandeling. Onderweg word je feestelijk verwelkomd door het gemeentebestuur van Berlare. Daarna wandelen we verder naar Zele, waar je terecht kan voor een hapje, een Dobbelden of ander drankje en een streepje muziek tot 17 uur.

Afspraak: om 14 uur aan Meerskant 143 in Zele (toegangsdreef Watergroep, parkeren kan je in deze straat). Info: Stevige wandelschoenen zijn aangewezen. Meer info bij Marieke De Vos, marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20. Meer info over het volledige evenement vind Je op www.rlsd.be.

Natuurpunt Waasland Noord

Paddenstoelenwandeling in het Stropersbos

Ook op deze wandeling is iedereen welkom. We gaan op stap in een ander deel van het Stropersbos dan op 6 oktober. Het paddenstoelenseizoen zit normaal rond deze tijd op zijn hoogtepunt. Opnieuw mooie belevenissen verzekerd. Loep en spiegelteje houden we ook nu bij de hand. Vertrek om 14 u. aan de kruising van het Koningsstraatje met het Stropersfietspad (d.i. 100 m voorbij het rond punt aan de Bergstraat). Einde voorzien rond 16.30 u. Bij nat weer zijn laarzen wenselijk. Info hugo.de.beuckeleer@telenet.be of 0478 509635

Donderdag 24 oktober

Vzw Durme

Lezing over klimaatadaptatie en waterbeheer

In het kader van het project 'Van Saeftinghe tot Sigma' i.s.m. CVN, Minaraad Stad Temse en Natuurpunt Educatie Vandaag laten we Luc Goeteyn en Chris Jacobson aan het woord de auteurs van het boek 'In het oog van de storm – over mensen, geschiedenis en klimaatveranderingen'. Zij geven hun visie over de huidige klimaatverandering en wat er zal veranderen.

Afspraak: om 20 uur in Feestzaal Gemeentehuis, Markt

1, 9140 Temse 2 euro. Info: CVN, Yves Dumarey via yves.dumarey@c-v-n.be of 03 205 17 55.

Vrijdag 25 oktober

Ons Streven Prijsuitreiking Zomerzoektocht
Afspraakplaats: Dit jaar heeft de prijsuitreiking plaats om 20.00 u. in ' HET GEMEENTEHUIS' van Temse. MARKT 1, 9140 Temse

Zondag 27 oktober

Natuurpunt Zuid

Paddenstoelenwandeling in de Moervaartmeersen

Afspraak: om 14u00 aan Wijkschooltje, Leebrugstraat 65, 9112 Sinaai-Waas (Sint-Niklaas).

Laarzen of stevig schoeisel zijn noodzakelijk.

Info: Tom Neels, tel. 0485/61.80.35 - tomneels@telenet.be. Gids: Lou Roelandt

Maandag 28 en dinsdag 29 oktober

Vzw Durme 2-daagse kinderworkshop Happy BIRDday!

Zoals vorig jaar in bezoekerscentrum Molsbroek, zorgen we dit jaar voor een taartenfeestijn voor onze gevederde vrienden in bezoekerscentrum Donkmeer in Berlare. We maken een vogeltaart en andere vogelsnoepjes en helpen zo de vogels om hun vetreserves in de winter op peil te houden. Bovendien is dit ook een feest voor ons als we de vogels kunnen bewonderen terwijl ze af en aan vliegen naar het feestmaal. We maken ook onze eigen feestelijke patatvogel.

Afspraak: Bezoekerscentrum Donkmeer, Donklaan 119a in Berlare, van 13.30 tot 16.30 uur.

Voor kinderen van 6 t.e.m. 12 jaar, 10 euro voor leden, 16 euro voor niet-leden. Inschrijven en meer info: bij marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20.

Dinsdag 29 oktober

Vzw Durme Kinderworkshop 'spoorzoeker'

Ga mee op speurtocht en ontdek welke diersporen je kan vinden in natuurreservaat het Molsbroek!

Afspraak: om 13.30 uur aan bezoekerscentrum Molsbroek, einde voorzien om 16.30 uur. Bij grote interesse gaat de workshop ook in de voormiddag door.

Voor kinderen van 6 tot 12 jaar. De prijs is 6,50 euro voor leden, 8 euro voor niet-leden.

Inschrijven: contacteer Leen De Laender via leen.delaender@vzwdurme.be of 09 348 30 20 en schrijf vervolgens het juiste bedrag over op BE52 0012 2999 0009 met vermelding van: 'naam kind' speurt naar sporen.

Donderdag 31 oktober

Vzw Durme

Halloweenocht i.s.m Feestbestuur Molsbergenkermis
Kom griezelen tijdens een spannende tocht van ongeveer 3 kilometer door het donker! Wie durft? Overwin je angsten en warm tussen de bibbermomenten op met

een heerlijke kop warme soep.

Afspraak: vertrek tussen 19 en 20.30 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1 in Lokeren. Kom gerust verkleed en maak deze tocht zo nog leuker. Je zaklamp laat je beter thuis.

Prijs: 5 euro leden vzw Durme, 7 euro niet-leden. Inschrijven: is verplicht bij Marieke De Vos, marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20.

Zaterdag 2 november

Vzw Durme Samenkomst Dagvlinderwerkgroep
Geboeid door dagvlinders? Dan kan je deze activiteit van de Dagvlinderwerkgroep onder de koepel van de VVE zeker niet missen! www.phegea.org

Afspraak: 13.45 uur in bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1 in Lokeren.

Inschrijven en info: graag een mailtje naar sylvain.cuvelier@telenet.be om je in te schrijven.

Zondag 3 november

Vzw Durme + CVN Wandeling in het Molsbroek
Een ervaren CVN-gids neemt je mee op een boeiende wandeling rondom het natuurreservaat Molsbroek.

Afspraak: om 14.30 uur aan bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1 in Lokeren.

Gratis wandeling met natuurgids. Graag een seintje vooraf indien je met een groep aanwezig zal zijn.

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59.

Natuurpunt Zuid

Paddenstoelenwandeling in de Daknamse Meersen
Afspraak: om 14u00 aan de kerk van Daknam.
Laarzen of stevig schoeisel zijn noodzakelijk.

Info: Paul Durinck, tel. 09/348.65.14 of 0478/27.93.05 - paul_durinck@skynet.be. Gids: Lou Roelandt

CVN Daknamse Meersen, 14u00 kerkje Daknam, L

Vrijdag 08 november

Natuurpunt Scousele Voordracht van Jan Rodts.
Thema : Faunabescherming in Vlaanderen

Een unieke gelegenheid om Jan Rodts, boegbeeld van de vogelbescherming en geanimeerd verteller aan het woord te horen. Vogelbescherming Vlaanderen bekommert zich ook om alle andere wilde dieren en niet enkel om vogels, vandaar ook de titel "Faunabescherming". Hoe kan jij je steentje bijdragen? Heb je vragen? Jan zal er uitgebreid op in gaan.

Oud gemeentehuis Steendorp Gelaagstraat 100 20 uur inkom 2 euro

Zondag 10 november

Natuurpunt Waasland Noord
Natuurwandeling Zuidlede en Etbos

Wandeling Zuidlede en Etbos. Een avontuurlijke verkenningstocht die ons meeneemt over de dijk langs de schilderachtige Zuidlede, door het Etbos met het reservaat "De Eenbes" en zo terug tot aan de Stenen Brug en het domein Puyenbroeck. We komen samen op het Provinciaal domein Puyenbroeck aan Parking 2 (sportcomplex) om 14 u. Info: Chris 0478596260

Hortus ter Saksen Natuurtocht Beernem, Provinciaal domein, (deels GR 129)

Een rijgsnoer van natuur en cultuur in het bosrijkste gebied van West-Vlaanderen, met het Lippensgoed-Bulskampveld, het Vagevuurbos, de Gulkse putten, de Vortebossen en de oude Brugse Heerweg. 13

Afspraak : 9.30 uur op parking Driekoningen van het provinciaal domein Lippensgoed Bulskampveld in Beernem (E40 afrit 10). Inschrijven bij Freddy T 0475 92 34 84 of freddy.moorthamer@kynet.be

Ons Streven 10de QUIZ : Ken je T(h)ielrode ?, om 20 uur in het Gildenhuis. Zie ook p 27.

Zaterdag 16 november

Natuurpunt Waasland Noord Dag van de Natuur
Samen met het beheerteam werken voor een betere en mooiere natuur. Voor het kappen van de wilgenopslag in het Rietmoer komen we samen aan het Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2 te Meerdonk om 13u30. Ga je liever wilgen knotten op de Grote Geul dan verwachten we je op de parking in de wijk Tragel te Kieldrecht om 13 u. Wij zorgen voor het werkgerief maar je brengt best laarzen en werkhandschoenen mee.

Zondag 17 november

Natuurpunt Scousele Watervogeltelling
op volgende locaties : wachtbekken Temse, Waesmeer en Tielrode Broek. Afspraak aan de visvijver Lange dreef Steendorp met de fiets.
Info: Gerry Heyrman 0498 57 72 24 of e-mail : gerry.heyrman@telenet.be

Donderdag 21 november

Vzw Durme
Lezing over klimaatadaptatie en waterbeheer
In het kader van het project 'Van Saeftinghe tot Sigma' i.s.m. CVN, Minaraad Stad Temse en Natuurpunt Educatie Het klimaat verandert, ook bij ons. In het Schelde-land is water daarbij de grote uitdaging. Hoe gaan we in de toekomst om met wateroverlast, watertekort en verzilting? Het Sigma-project biedt hierin een oplossing. Door de inrichting van gecontroleerde overstromingsgebieden en de versteviging van dijken wil men de Scheldelvallei beschermen tegen overstromingen en nieuwe kansen bieden voor de natuur.
Afspraak: om 20 uur in Feestzaal Gemeentehuis, Markt 1, 9140 Temse. 2 euro. Info: CVN, Yves Dumarey via

yves.dumarey@c-v-n.be of 03 205 17 55.

Vrijdag 22 en zaterdag 23 november

Natuurpunt Zuid-Waasland Boomplantactie
Levering/afhaling van de bestellingen.

Zondag 1 december

Vzw Durme + CVN Wandeling in het Molsbroek
Een ervaren CVN-gids neemt je mee op een boeiende wandeling rondom het natuurreservaat Molsbroek.
Afspraak: om 14.30 uur aan bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1 in Lokeren.
Gratis wandeling met natuurgids. Graag een seintje vooraf indien je met een groep aanwezig zal zijn.
Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59.

Donderdag 5 december

Vzw Durme
Lezing over klimaatadaptatie en waterbeheer
In het kader van het project 'Van Saefinghe tot Sigma' i.s.m. CVN, Minaraad Stad Temse en Natuurpunt Educatie Het Klimaat verandert, ook bij ons. In het Schelde-land is water daarbij de grote uitdaging. Hoe gaan we in de toekomst om met wateroverlast, watertekort en verzilting? Het Sigmaproject biedt hierin een oplossing. Door de inrichting van gecontroleerde overstromingsgebieden en de versteviging van dijken wil men de Scheldevallei beschermen tegen overstromingen en nieuwe kansen bieden voor de natuur.

Afspraak: om 20 uur in Feestzaal Gemeentehuis, Markt 1, 9140 Temse. 2 euro.
Info: CVN, Yves Dumarey via yves.dumarey@c-v-n.be of 03 205 17 55.

Zondag 8 december

Hortus ter Saksen
Natuurtocht Moerbeke, Eksaarde,
Deze luswandeling (deels GR 122) brengt ons langs een uniek landschap in de bovenloop van de Durme. Schilderachtige bruggetjes, heidebos, een oude verdedigingslijn uit het begin van de 18de eeuw en een wonderbaarlijk kruis in de Kruiskapel. Afspraak : 9.30 uur aan de kerk van Moerbeke. Inschrijven bij Marc T 0494 12 86 81 of marc.castelyns@scarlet.be

Kalender INFO

Barbierspolder Groot-Kruibeke
Gratis werfwandelingen aangeboden door Waterwegen en Zeekanaal en begeleid door de Barbiergidsen. Meer info:
www.barbieregidsen.be/index.php/maandelijkse-werfwandelingen

Baksteen te Water!
Waterwegtransport voor de bouwsector:
verleden, heden en toekomst.

Congrescentrum De Pitte, PRD De Schorre, Boom
vrijdag 25 en zaterdag 26 oktober 2013

Binnenkort in Rupelmonde. Meer info :
<http://www.trvl.be/hettijkeert>

Ook voor het Waasland zijn er wel zaken te ontdekken of kan er inspiratie opgedaan worden rond bvb. de kille van Steendorp bij de Warandestraat.

7/11
Siniscoop
Sint-Wildassa

MET DE STEM VAN JOHAN HELDENBERGH
TITELSONG DOOR FLOAT FALL

DE NIEUWE
WILDERNIS

GROTE NATUUR IN EEN KLEIN LAND

zie
volgende
pagina

Natuurpunt Zuid-Waasland presenteert,
met ondersteuning van de stedelijke milieudienst:

De Nieuwe Wildernis

Op 7 november 2013 om 20 uur • Siniscoop in Sint-Niklaas,
Stationsplein 12, 9100 Sint-Niklaas

De Nieuwe Wildernis is een adembenemend natuurspektakel, een film voor het hele gezin. De film gunt je een unieke blik op de wondermooie natuur van bij ons. De hoofdrolspelers zijn geen acteurs, maar dieren: extraverte konikpaarden, oogverblindende ijsvogels en een jong vossengezin. Je volgt hen door de vier seizoenen terwijl ze aangrijpende, vertederende, maar vaak ook humoristische momenten beleven.

Als beheerder van Vlaamse natuurgebieden vindt Natuurpunt het belangrijk om de natuur in de schijnwerpers zetten. De winst van de film in Vlaanderen gaat naar de ontwikkeling van het **Grote Netewoud**, een verzameling van natuurgebieden in het hart van de Kempen. Die herbergen bloemenrijke graslanden, moerassen en vennen, heide en landduinen, en enorme, uitgestrekte bossen. Ze vormen een thuis voor otters, bevers en zwarte ooievaars. Kortom, een Vlaams stukje wildernis.

Kaarten 6 euro

Per verkocht ticket gaat er €1 naar Natuurpunt.

BOOMPLANTACTIES 2013

Natuurpunt Wal organiseert ook dit jaar in onze gemeenten een boomplantactie. Naast bomen, hagen en struiken bieden we ook een rijk assortiment aan fruitrassen aan. De struiken en het bosgoed zijn streekeigen soorten die hier dus goed

gedijen en een natuurlijke meerwaarde betekenen voor je tuin. Vogels, bijen en vlinders zullen dit zeker weten te waarderen. Er is ook een variëteit aan besenstruiken in ons aanbod. Ons rijk assortiment fruitbomen is beschikbaar in hoog-

en halfstam.

De veertig verschillende boom-, haag- en struiksoorten worden te koop aangeboden tegen scherpe prijzen. De opbrengst van deze boomplantactie wordt volledig gebruikt voor natuurbescherming in onze eigen regio.

Bestellingen moeten geplaatst zijn uiterlijk voor 31 oktober. De gratis thuislevering gebeurt op vrijdagmiddag 22 november of op zaterdagvoormiddag 23 november. Samen met de levering ontvang je een blad met raadgevingen voor het planten. Het bestelformulier voor de boomplantactie

van 2013 is digitaal beschikbaar op de website www.natuurpuntwal.be/boomplantactie

- * Leden altijd 5% korting op het totaal
- * niet leden 5% voor bestelling vanaf 100€
- * Voor iedereen 10% vanaf 500€
- * Het plantgoed wordt aan huis bezorgd vanaf vrijdagmiddag 22 november

Thuislevering enkel binnen het werkingsgebied van Natuurpunt WAL. Zelf afhalen kan mits ons te contacteren

MEER INFO ?

info@natuurpuntwal.be / www.natuurpuntwal.be
 Gilbert Smet tel 03/774.26.00 na 18.00 uur
 Peeters Kris tel 03/252.40.78 na 18.00 uur
 Heyrman Gerry tel 0498 577224 na 18 uur

Natuurpunt Noord & Panneveel

De verkoop van streekeigen bos- en haagplanten en van hoogstamfruitbomen was de voorbije jaren een groot succes. Het feit dat zo veel mensen zich inzetten om in hun eigen tuin streekeigen bomen en struiken te plaatsen zet ons er toe aan om ook in 2013 onze boomplantactie verder te zetten...

Streekeigen bomen en struiken vormen immers een verrijking van de biodiversiteit. Met onze campagne en uw aankoop zetten we samen een stap in de goede richting.

Opnieuw kunnen we, door onze stilaan gekende samen aankoopactie, weerom een constructief budgettaire verantwoord aanbod presenteren,

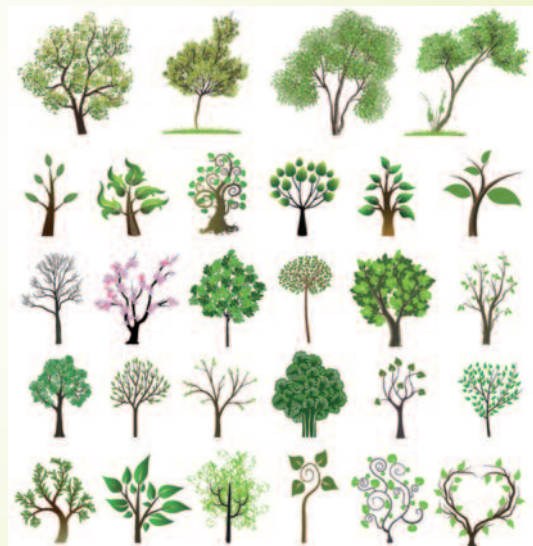
MEER INFO ?

via boomplantactie@panneveel.be

www.panneveel.be

Marc Bogaerts, 03 776 89 31

Bert Raets, 03 777 04 02

Natuurpunt Zuid-Waasland

Zoek je : fruitbomen, streekeigen bomen, hagen en struiken

Onze troeven:

- Scherpe prijzen
- Onovertroffen keuze aan inlands bosgoed
- Elke euro winst wordt gebruikt voor de aankoop van natuurgebieden in het Waasland en omgeving.

MEER INFO ?

U kunt onze folder en andere plantinformatie downloaden van onze website :

www.natuurpunt-zuid-waasland.be

Nacht van de Duisternis

NACHT VAN DE DUISTERNIS

PROEF DE DONKERSTE NACHT VAN HET JAAR

12 OKTOBER 2013

zie volgende
pagina

LICHTVERVUILING IN VLAANDEREN

Dit beeld van België bij nacht is genomen door de Suomi National Polar-orbiting Partnership (Suomi NPP) satelliet in October 2012. Op dit gevoelige beeld is goed te zien hoeveel lichtvervuiling er is in Vlaanderen in vergelijking met de buurregio's. De autosnelwegen in Vlaanderen gedoofd zijn en in Wallonië niet, wat ons doet vermoeden dat het beeld ergens in de avond genomen is, voor middernacht.

Wat opvalt is dat Vlaanderen 1 grote lichtvlek geworden is, enkel in de Westhoek is er nog enigzins wat duisternis te bespeuren.

Het gebied rond Dendermonde dat vroeger redelijk donker was is ook sterk achteruit gegaan.

Waar men vroeger sprak over de lichtvervuilingsas Gent-Brussel-Antwerpen, moet nu ook vastgesteld worden dat ook Rijsel-Kortrijk een zeer belangrijke bijdrage doet in de lichtvervuiling en zelfs te vergelijken is met Antwerpen of Brussel !

De scheiding tussen Vlaanderen en Wallonië is zeer goed vast te stellen. Ook het contrast met Frankrijk is enorm. De vele vlekjes in de Noorzee zijn schepen en boorplatforms.

Het is duidelijk dat Vlaanderen nog een lange, lange weg moet afleggen om op een verantwoordelijke manier met verlichting om te gaan.

Het beeld kadert in een volledige nachtelijke kaart van de aarde die in een composiet is van data verzameld gedurende 9 dagen in April en 12 dagen in Oktober 2012. Het nam meer dan 300 omwentelingen en 2.5Tb om de volledige aarde in kaart te brengen

NACHT VAN DE DUISTERNIS

Op 12 oktober 2013 vieren we de 18de editie van Nacht van de Duisternis. Dan doven verschillende gemeenten de openbare verlichting voor een avond en kunnen inwoners even proeven van de rust en gezelligheid van een donkere nacht. Met deze jaarlijkse campagne zet Bond Beter Leefmilieu, Preventie Lichthinder en de Werkgroep Lichthinder (VVS) de impact van lichtvervuiling in de kijker.

Want er wordt te veel en verkeerd verlicht. We kunnen best met minder verlichting, zonder daarbij aan veiligheid in te boeten. Even vaak wordt de verlichting naar boven de hemel in gestraald. Met alle gevolgen van dien: te veel nachtelijke verlichting leidt tot slaapgebrek en tot gezondheidsproblemen bij mensen. Maar ook het bioritme van planten en dieren lijden eronder. Bovendien is een te fel verlichte nacht ook een enorme energiever-spilling.

Meet zelf de lichtvervuiling

Je kan samen met je leden zelf aan de slag. Er zijn sinds kort twee apps beschikbaar waarmee het mogelijk wordt zelf de lichtvervuiling te meten. We roepen dit jaar alle deelnemers aan Nacht van de Duisternis op om dit te doen.

Meer informatie vindt u op de website van de VVS <http://www.vvs.be/werkgroepen/werkgroep-lichthinder/lichtvervuiling-meten-met-telefoon-het-kan>

Meer info over Nacht van de Duisternis: bernard.govaert@bbvl.be of 02/282.17.42 of www.nachtvandeduisternis.be

Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw

De nacht van de duistere trage weg !!

**Doe mee met Natuurpunt Scousele
op 19 oktober 2013.**

Zie ook kalender.

De nacht van de duistere trage weg is een **samen-smelting van de dag van de trage weg en de nacht van de duisternis**

Het volledige programma is vanaf 1 oktober te raadplegen op de www.temse.be. Of telefoneer naar 03 710 12 36.

ABLLO vzw

NACHTVLINDERINVENTARISATIE IN LAUWERSHOEK, TEMSE

Een 15tal deelnemers verzamelen zich tegen valavond op de langste dag van het jaar. Onder het motto geen nachtvinders zolang het niet donker is wordt er eerst een mooie natuurwandeling gemaakt in het agrarische landschap en langsheen de bolle akkers van Temse. Onderweg wordt er een geschiedkundig woordje uitleg gegeven over de Lauwershoekschans en het Blauwhof. Bij het vallen van de avond worden we getrakteerd op een overvliegende steenuil. Dit gaat een veelbelovende avond worden!

Rond 23 uur komen we aan in de privé tuin waar de specialisten van de nachtvlinderwerkgroep Waasland ons opwachten. Al meteen is het goed prijs en opent de wondere wereld der nachtvinders zich voor ons. Tot de verbeelding sprekende namen als appeltak, witte tijger, huismoeder, koperuil zijn maar enkele van de tientallen soorten die langs komen en na een afkoeling zich mooi lieten bewonderen in een loeppotje. Uiteraard krijgen ze na afloop terug de vrijheid.

Een meer dan geslaagde avond die tot in de nachtelijke uurtjes is doorgegaan.

Gedetermineerd : groenbandspanner, rietgrasuil, tienvleklieveheersbeestje, groene dwergspanner, distelbladroller, gelobd halmuiltje, taxusspikkelspanner, kroonvogeltje, donker klaverbladje, donker brandnetelkapje, gewone bandspanner, driehoekuil, witte tijger, geel beertje, koperuil, haarbos, appeltak, witvlekkruidentmot, huismoeder, koolbandspanner, houtspaander, braamvlinder, bonte brandnetelmot, geelbandlangsprietmot, bruine snuituil, lijnsnuituil.

Interesse in nachtvinders?

Zie www.wakona.be : werkgroep nachtvinders
info Tom Vermeulen, tommy.vermeulen@skynet.be
Natuurpunt Scousele

NATUURHUIS IN STEENDORP

Het gemeentebestuur van Temse gaat met heel wat partners (oa Mina-raad Temse) een natuurhuis bouwen in Steendorp in de omgeving van de Roomkouter, Gelaagpark, Fort van Steendorp. Dit dossier werd ingediend bij de provincie als plattelandsproject en is door zijn zeer zorgvuldig opgesteld dossier ook weerhouden door de provincie. (Met terechte dank aan de gemeente-diensten milieu en natuur!) Mede door deze financiële steun is de bouw mogelijk. Dit natuurhuis opent heel wat mogelijkheden.

Wie vandaag op de Roomkouter komt wandelen, petanque spelen, op de Finse piste lopen, met zijn kinderen naar het prachtig houten kasteel komt spelen of gewoon komt picknicken vindt er geen locatie om iets te drinken, naar het toilet te gaan of iets meer te weten te komen over de omgeving. Dank zij ons toekomstig natuurhuis zal daaraan verholpen worden.

Natuurpunt Scousele zal samen met andere verenigingen dankbaar gebruik maken van dit natuurhuis. Dat dit een absolute meerwaarde voor het gebied betekent is voor iedereen wel duidelijk.

Ook in hetzelfde project : zit- en rustgelegenheid voor bezoekers, een insectenhotel, een extra fietstalling, een demoplaats voor compostwinning.

Voor onze scholen is dit een extra stimulans om dankzij de aanwezige educatieve middelen onze jeugd meer natuur- en milieubewust te maken.

Dit project zal gerealiseerd zijn tegen juni 2015. Deze verslaggeving wordt zeker vervolgd.

Natuurpunt Scousele

EEN HERKENBARE TOTEM AAN DE KAPELSTRAAT IN STEENDORP.

Het prachtige natuurgebied Roomkouter te Steendorp is langs de straatkant niet te zien. Je rijdt er zo voorbij zonder dit op te merken. Dit natuurgebied bevindt zich achter de lintbebouwing aan de Kapelstraat. Natuurpunt Scousele organiseert verschillende natuurwandelingen in dit gebied. Toch blijft het moeilijk af te spreken aan de ingang. De gemeente Temse gaat op advies van de Mina-raad een duidelijk herkenbare totem aan de straatkant installeren om dit probleem op te lossen.

Natuurpunt Scousele

INSECTENTOCHT

Met 8 natuurliefhebbers vertrokken we op 21 juni 2013 om 19 uur aan het Oud Gemeentehuis van Steendorp voor de gezamenlijke insectentocht vzw-Durme-Ons Streven in het Gelaagpark te Steendorp.

Witvlakvlinder

Toch maar regenjasje of paraplu meegenomen ... maar we hielden het gelukkig droog. Iets te veel wind om veel diertjes te spotten, maar we zagen toch een 25-tal soorten.

Een paar namen? Brandnetelbladroller(mot), berkensigarenmaker(kever), meeldauwlieveheerbeestje, rupsen van witvlakvlinder.

Onze zoektocht in het mooie Gelaagpark was een echt genot. Het drankje aan het einde was dat ook.

Natuurpunt Scousele

Berkensigarenmaker

GROTE ONGERUSTHEID IN STEKENE

In de omgeving van de Heimeerstraat te Stekene heerst grote ongerustheid. Midden in de natuur wil men een nieuwe verkaveling opstarten om zes weekendhuizen te bouwen. Deze verkaveling zal het open en landelijk karakter van de Heimeerstraat en het omliggende stiltegebied ernstig schaden. De groene corridorfunctie tussen de vallei van het Kanaal van Stekene en de groengebieden in de bosgordel Wullebos/Wildernis komt door dit project onder zware druk te staan. Buurtbewoners verzamelden inmiddels 200 bezwaarschriften. 'Er zijn genoeg weekendhuizen in Stekene', klinkt het.

Samen met de actiegroep 'Stekene Verkocht' eisen ze dat de gemeente een negatief advies geeft op deze verkavelingsaanvraag. De provincie Oost-Vlaanderen is immers volop bezig om met een provinciaal ruimtelijke uitvoeringsplan dit prachtig gebied te herbestemmen tot gemengd open ruimte gebied waar dergelijke verkavelingen niet meer kunnen. Een vastgoedmakelaar dient nog snel een verkavelingsaanvraag in om zo de gronden maximaal te laten opbrengen. De gemeente mag hier niet aan toegeven.

Stekene verkocht

STOP DE INDUSTRIALISATIE VAN HET VLAAMSE PLATTELAND

30 dieren per Belg geslacht in 2013

In 2013 worden in België 321.776.980 dieren geslacht (Bron: Kerncijfers Landbouw 2013). Dat zijn er een 31-tal per Belg. De boer wordt agro-industrieel onder druk van een markt die steeds goedkoper en meer vlees wil produceren. Handelsverdragen beïnvloeden niet alleen de commerciële belangen van landen, maar geven ook

voorrang aan een vleesindustrie waar dieren enkel nog producten zijn: van kuiken tot plofkip in anderhalve maand.

Stallen van meer dan 20.000 varkens

De veestapel blijft groeien. In 2012 waren er in Vlaanderen evenveel varkens als inwoners in Vlaanderen en per Vlaming 5 kippen. Deze dieren worden door steeds minder landbouwers gekweekt en verdwijnen dan ook in alsmat grotere stallen: megastallen. Dit fenomeen kent sinds de strengere regelgeving in Nederland, steeds meer navolging in Vlaanderen. Stallen van meer dan 7.000 varkens, 220.000 vleeskuikens of 2500 koeien zijn geen unicum meer, met nefaste gevolgen voor de omgeving (mens, milieu, natuur, cultuurlandschap, erfgoed,...). Een aantal regio's in Vlaanderen staan onder hoge druk (West-Vlaanderen, de Noorderkempen, Waasland, Meetjesland, Antwerpse kempen en Noordoost Limburg). Zo kreeg Vardecò BVBA in Tielt onlangs een vergunning om uit te breiden naar 7.357 varkens. Dat is in mensenaantallen het inwonersaantal van Langemark-Poelkapelle. An-Pigs in Assenede spant de kroon met 20.983 varkens in één bedrijf, terwijl het dorp nog geen 14.000 inwoners telt. In 2012 diende ABLLO vzw een bezwaar in tegen de uitbreiding van een kippenbedrijf in Sint-gillis waas

Vlees van hier? Welk plezier?

De uitbreiding en concentratie van de veestapel heeft ingrijpende gevolgen. landelijke regio's hebben af te rekenen met heel wat extra transporten (voor een bedrijf als Vardecò gaat dit over 13 vrachtwagens per dag over de landwegen (dus 26 bewegingen op en af)). Daarnaast moeten -in het geval van Vardecò-, ook nog eens 20.000 m³ (20 miljoen liter) mest verwerkt worden, wat overeen komt met de inhoud van 8 Olympische zwembaden. Dat dit zorgt voor geur hinder, visuele hinder en schade aan de natuurlijke omgeving, hoeft geen betoog. Vlaanderen geraakt nu al niet aan de nitraatnormen, opgelegd door de EU. Het overgrote deel van de gekooide dieren ziet enkel de buitenlucht op weg naar het slachthuis. Deze grote stallen ontbreekt het immers aan ruimte om de dieren buiten te laten grazen. Deze ruimte werd voordien ook al ingenomen voor de grootschalige teelt van voedergewassen. Uniforme teelten, waar hinderlijke knotwilgen gerooid werden, om de teelt efficiënter te maken. Maar ook voor de consument zijn er gevolgen: bacteriën worden steeds resistentier, door het preventieve antibioticagebruik. Nu al worden veetelers in quarantaine opgevangen in de ziekenhuizen om besmetting met resistente bacteriën te vermijden.

En toch blijft Vlaanderen deze landbouw steunen

De Vlaamse overheid blaast intussen warm en koud: via mediacampagnes steunt ze zowel de bio-landbouw als de vleesindustrie, via VLIIF-steun dwingt ze tot schaalvergroting, en MAP4 laat terug een uitbreiding van de veestapel. Aangevuld met een permissief provinciaal ruimtelijk kader, krijg je in bepaalde gebieden en gemeenten veeteeltgetto's. Een gemeente als Wuustwezel (168.145 varkens, 21.000 koeien, 912.000 kippen, dus 1.101.145 samen) heeft, moest ze heel haar grondgebied inzetten, een 12m² per dier ter beschikking maar dan zijn de inwoners nog niet gehuisvest.

Groeiend verzet en vraag aanzet tot maatschappelijk debat

Volgens de West-Vlaamse Milieufederatie (WMF) moet de West-Vlaming met meer kunnen geassocieerd worden dan met 'wroetende varkens' (cfr. 'Wij Varkenland') maar de ruimte hiervoor

wordt steeds schaarser. Verschillende regio's worden geconfronteerd met steeds grotere stallen en hieraan gelinkte mestverwerking en transporten. Daarom nam de WMF het initiatief om de actiegroepen en andere betrokken verenigingen samen te brengen rond de eis: 'Boerderijen, geen veefabrieken'.

Wat vragen we?

Vastelling:

De vee concentratie in megastallen binnen bepaalde regio's, de niet-aflatende uitbreiding van de veestapel, de industriële mestverwerking op het platteland en het inzetten van dieren als handelsproduct binnen de wereldmarkt, schaden de gezondheid, het milieu, de leefomgeving, het landschap en het dierenwelzijn.

Daarom stellen we de federale, Vlaamse, provinciale en gemeentelijke overheden, elk voor hun bevoegdheid, volgende maatregelen voor:

1. De veestapel-afbouw terug opnemen.
2. Stop aan veeteeltgetto's: de leefomgeving ook lokaal beter beschermen door een betere spreiding van het aantal dieren.
3. Beschermen van de volksgezondheid door de gezondheids- en milieukost van de massaproductie te verrekenen in de prijs van het product.
4. Bevorderen van de leefbaarheid van de omgeving door de veeteeltbedrijven optimaal in te passen in de omgeving, met nadruk op: de kwaliteit van het landschap en haar natuur, de effecten van transporten van en naar het bedrijf, samen met de druk van de veestapel op de omgeving;
5. Investeren in een daling van vleesconsumptie en optimaliseren van het dierenwelzijn;
6. Steunen van duurzame landbouw, in eerste plaats de biolandbouw als de weg naar agro-ecologie.
7. De voedselkringloop zoveel mogelijk lokaal te sluiten.

Teken de petitie op www.petities24.com
Zoek : boerderijen_geen_veefabrieken

Meer informatie:

West-Vlaamse Milieufederatie (WMF) vzw

Tel : 050/707.107

secretariaat@wmfkoepel.be www.wmfkoepel.be

De West-Vlaamse Milieufederatie is de koepelorganisatie van de West-Vlaamse natuur- en milieuverenigingen

DAG van de NATUUR

16 NOV 2013

Jij mag meedoen in de Daknamse Meersen!
9u en 13u30 – kerf Daknam
Voorz: gepaste werkkledij en handschoenen.

Natuurpunt Zuid-Waasland i.s.m. JNM Durmeland

www.natuurpunt-zuid-waasland.be

natuurpunt

MILIEUWERKGROEP Ons Streven V.Z.W. stelt voor :

Ken je T(h)ielrode ?!
de 10de quiz

Er zijn meer dan 10 goede redenen om te komen.
Bovendien is deelnemen dit jaar gratis.

Wanneer: zondag 10 november 2013 om 20.00 u.
Waar: Gildehuis Kaaistraat 10 Tielrode.

Er wordt gespeeld met een team van max. 4 personen.
Een stevig prijzenpakket voor iedere deelnemer.
Inschrijven: Michel Menten – Bettehemstraat 26 – Tielrode.
Tel. 03 771 93 97 of mail naar onsstreven@gmail.com

Supporters zijn welkom! Ook zij maken kans op een publieksprijs!
Inschrijven tot 2 november.

SCHALIEGASONTGINNING

Schaliegas- en steenkoolgas ontginning in Amerika versus Europa (België): veel blijvende milieunadelen tegenover een kort maar twijfelachtig economisch voordeel.

Op het ogenblik is er in Nederland heel wat heisa rond de plannen van minister Henk Kamp om in Nederland ook schaliegas te ontginnen maar ook onze minister Peeters vindt dat Europa zijn beleid inzake schaliegas moet herzien. Hij en zijn Nederlandse collega Rutte waren onder de indruk na hun bezoek aan de Amerikaanse olie- en gasgigant Exxonmobil. De massale ontginning van schaliegas in de VS zorgt voor goedkopere energieprijzen en draagt zo bij tot de opleving van de Amerikaanse industrie. In het belang van onze industrie vinden

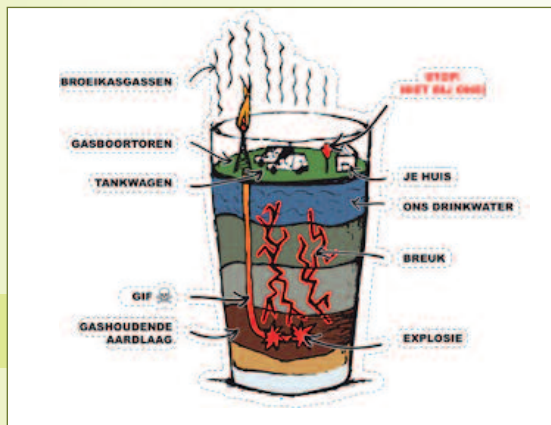

Fig. 1. De techniek van schaliegas ontginning.

Rutte en Peeters dan ook dat Europa zijn beleid met betrekking tot schaliegas moet herzien. Recent echter heeft in Nederland een groep van 54 hoogleraren in de sector milieu en duurzaamheid zich scherp uitgesproken tegen de winning van schaliegas in Nederland.

In die zin is het zeker zeer interessant om hier het besluit bekend te maken van David Hughes, een geoloog die de schaliegas ontwikkeling in Canada jaren op de voet gevolgd heeft. Hughes heeft voor de meest productieve gebieden in de VS de inspanningen en de productie in kaart gebracht, en komt tot de slotsom dat in verreweg de meeste velden de productie thans sneller afneemt dan dat er putten bij geboord (kunnen) worden.

Hij stelt: Jammer, maar schaliegas lijkt niet de op-

lossing voor ons energieprobleem. Zelfs al zouden we ons landschap, ons oppervlakte- en grondwater eraan willen opofferen; het houdt gewoon geen stand.

Verder concludeert hij: 'Onconventionele brandstoffen, in het algemeen, zijn geen panacee voor een eindeloze voortzetting van het groeiparadigma. In het beste geval zijn het kostbare tijdelijke energiebronnen die de gevolgen van de teruggang in de goedkopere conventionele brandstoffen kunnen verzachten. Ze kunnen ons de tijd verschaffen om infrastructuur te ontwikkelen die nodig zal zijn om ons energiegebruik te verminderen. Maar het is een vergissing ze als game changers te zien, die ons opnieuw zullen voorzien van eindeloze stromen goedkope energie die de basis vormden onder de economische groei van de afgelopen anderhalve eeuw.

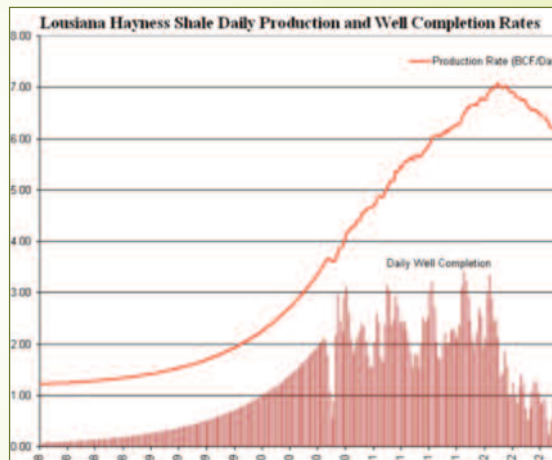

Fig.2. Een van de grootste schalie gas winningen (Louisiana Haynes Shale) heeft thans duidelijk een plafond bereikt

Koolwaterstoffen zijn een geweldig eenmalig energiefeest geweest voor de mensheid. In 150 jaar tijd is de mensheid, in gelijke tred met het energiegebruik, van 1,2 miljard zielen in 1850 tot ruim 7 miljard uitgegroeid. De unieke eigenschappen van de fossiele brandstoffen en hun brede toepasbaarheid zullen moeilijk of zelfs onmogelijk te vervangen zijn. Helaas is het een eindige, niet-hernieuwbare grondstof, die aanzienlijke gevolgen voor het milieu met zich meebrengt, zowel in de winning als bij het gebruik. We zullen ze nog hard nodig hebben bij de ontwikkeling van een in-

frastructuur voor een meer duurzame energietoekomst. Het is van belang dat de planning voor die toekomst gebaseerd zal zijn op feiten, niet op wensdromen.'

Onconventionele brandstoffen zijn brandstoffen die niet direct ontginbaar zijn maar opgeslagen zitten in een vast gesteente. Onconventioneel gas is het gas dat zich bevindt in gesteenten die wel veel aardgas bevatten maar weinig poreus of doorlatend zijn. Deze gesteenten zijn doorgaans schalies of steenkool. In onze Kempen wil men dus gas winnen uit steenkoollagen of CBM (Coal Bed Methane). Dit gas bevindt zich in de poriën van de steenkoollagen en blijft daar op zijn plaats door de druk van het grondwater. LRM (Limburgse Reconversie Maatschappij) wil het steenkoolgas ontginnen zonder 'Fracking'. Via een boorput zou een pijpleiding verticaal naar beneden geboord worden,

Fig.3. Bewoners in de omgeving van actieve velden kunnen geen kraantjeswater meer drinken.

zo'n 2000 meter diep; door het inspuiten van CO₂ in de steenkoollagen wordt het methaangas verdreven. Hierdoor zou het CO₂ opgesloten geraken in de steenkoollagen en kunnen bijdragen tot de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. Deze laatste stap is echter nog experimenteel. Het boren op dergelijke diepte vergt echter steeds het gebruik van een mix van chemicaliën en het creëren van toxisch steenkoolwater. Dit steenkoolwater is zeker geen natuurlijk water en bevat gevaarlijke hoeveelheden giftige, kankerverwekkende en radioactieve elementen, giftig voor mens en dier. Men kan hier dus wel degelijk spreken van een hypocriete toestand. Aan de ene kant wil men schijnbaar goed doen door CO₂ te verwijderen en op te slaan in de steenkoollagen maar aan de andere kant gaat men massaal CO₂ produceren

door de verbranding van het bovengehaalde methaan en door alle industriële activiteiten die nodig zijn voor de gasontginning: verkeer, infrastructuur, massale boringen, pompen, leidingen voor het transport van CO₂,...

In Nederland maar ook bij ons (Kempen en Luik) spreekt men over het winnen van schaliegas door 'fracking' zoals in de Verenigde Staten waar schaliegaswinning een grote vlucht heeft genomen. Op duizenden plekken zijn boringen verricht via de methode van 'fracking' waarbij miljoenen liters water, zand en chemicaliën onder hoge druk in het gesteente worden gespoten. Het gesteente breekt waardoor gas vrijkomt (Fig. 1). De schaduwzijde van schaliegaswinning wordt echter steeds duidelijker. Het schaliegas van de VS is afkomstig van vijf velden. Bij de twee grootste (Haynesville en Barnett) daalt de productie thans en heeft na vijf jaar

Fig.4. Een verband tussen steenkoolgaswinning en aardverschuivingen is thans wetenschappelijk aangetoond.

een productietop bereikt (Fig. 2). Om de schaliegasproductie op peil te houden zouden er volgens Hughes alleen al voor schaliegas jaarlijks 7000 nieuwe boorputten nodig zijn en dat is praktisch onmogelijk; prijskaartje 42 miljard dollar terwijl vorig jaar de waarde van het geproduceerde schaliegas 32 miljard dollar was. De milieuschade is dan nog helemaal niet in rekening gebracht. Miljoenen liters water, chemicaliën en speciaal zand. De ervaring in de VS leert dat er lekkage van methaan voorkomen, dit wordt in de VS gewoon afgefakkeld terwijl methaan een broeikasgas is dat 25 keer sterker is dan CO₂. De mengelmoes van water met chemicaliën komt in de bodem en het grondwater terecht. Bewoners kunnen geen kraantjeswater meer drinken (Fig. 3), bewoners worden ziek, boer-

derijieren krijgen uitslag, poelen en meren in de omgeving worden dode, giftige locaties en ga zo maar verder; de film 'Gasland', die al meerdere prijzen ontvangen heeft, brengt deze problematiek zeer goed in beeld en zou je kunnen bestempelen als een thriller. We moeten dan wel goed bedenken dat de plaatsen in de VS waar schaliegas en/of steenkoolgas gewonnen wordt, veel minder dicht bevolkt zijn dan bvb De Kempen in ons Vlaamse dicht bevolkte landje.

Het Internationaal Energieagentschap (IEA) wijst op de unieke omstandigheden in de VS die een gelijkaardige opzet in andere landen onwaarschijnlijk maakt. Het schaliegas in de Amerikaanse ondergrond is veel gemakkelijker bereikbaar dan in Europa. Daarenboven is er een competitieve gasmarkt met vele concurrerende spelers die elkaar voor de voet lopen om het gas te ontginnen. Er gelden ook andere regels inzake milieubescherming en over de eigendom van de ondergrond. In de VS bezit de eigenaar van een stuk grond ook de natuurlijke rijkdommen in de ondergrond. Dit is bij ons niet het geval. Daarnaast is er ook de zeer beperkte bevolkingsdichtheid die de ontginning via boorputten veel eenvoudiger maakt. In de staat North Dakota, waar veel schaliegas gewonnen wordt, wonen er nog geen 4 personen per km², in Vlaanderen 470 personen per km². Zelfs in het Noordoosten van de VS (Marcellus Grave met op het ogenblik zeer veel protest), waar de meest recente schaliegasvelden liggen, is de bevolkingsdichtheid nog aanzienlijk lager dan bij ons (159/km²).

Een recente studie in opdracht van de Europese Commissie geeft aan dat schaliegas een grotere ecologische voetafdruk heeft dan klassiek aardgas. Voor de ontginning van schaliegas is enorm veel water en een mix van gevaarlijke chemicaliën nodig. Ontginning leidt tot meer luchtvervuiling, risico's op oppervlakte en grondwatervervuiling, geluidsoverlast en een grotere impact op het ruimtegebruik (omdat er zeer veel boorputten nodig zijn) en niet onbelangrijk ook aardverschuivingen. (Fig. 4) Hoewel in Vlaanderen in eerste instantie gezocht wordt naar steenkoolgas, waarbij er geen gebruik zou gemaakt worden van fracking, zijn ook bij deze techniek de risico's aanzienlijk inzake (grond)watervervuiling en ruimtegebruik. Daarenboven is er een gevaar op lekken van methaangas, terwijl we weten dat

methaangas een broeikasgas is dat ongeveer 25 keer zo sterk is als CO₂. Vlaanderen moet reeds voor de periode 2008 -2012, 18,9 miljoen Euro uitstootkredieten betalen. Deze kredieten zijn nodig om onze klimaatdoelstellingen te halen. In het Kyoto-protocol is vastgelegd dat de uitstoot van broeikasgassen in Vlaanderen tegen 2012 met 5,2 procent moet zijn gedaald tegenover 1990. Om die doelstellingen te halen, koopt Vlaanderen onder meer uitstootkredieten. Met die aankopen kan het dan toch nog een aantal extra tonnen CO₂ blijven uitstoten.

WWF geeft vier redenen die tegen schaliegas pleiten:

- De keuze voor schaliegas of steenkoolgas bemoeilijkt de strijd tegen klimaatverandering.
- Het leidt tot een verkwisting van het toch al schaarse kapitaal door investeringen in fossiele brandstoffen die klimaatverandering en milieuvervuiling alleen maar versnellen
- Het vertraagt aanzienlijk de ontwikkeling van een duurzame Europese energiehuishouding.
- Het leidt in belangrijke mate tot de aantasting en de vervuiling van de leefomgeving van mensen

Zowel Nederland als België kunnen zich beter volledig concentreren op het halen van de duurzame energiedoelstellingen, dat is al een enorme opgave: 100% inzetten op energiebesparing en hernieuwbare energie is het beste antwoord op de stijgende energieprijzen en om de Europese concurrentiepositie op de wereldwijde energiemarkt te verbeteren.

Jenny De Laet, ABLLO vzw

Bron:

-www.delta.tudelft.nl/artikel/-jammer-maar-schaliegas-lijkt-niet-de-oplossing-voor-ons-energie-probleem/26710

-www.duurzaamnieuws.nl/excuusrapport-schaliegas-niet-meer-geheim-wel-onvolledig/

-www.argusactueel.be/internationaal-nieuws/steenkoollaagmethaangas

ABLLO vzw

A.B.L.L.O. vzw

Actiecomité ter Beveiliging van het Leefmilieu op de Linkeroever en in het Waasland:

Postbus 7, 9100 Sint-Niklaas

Secr. Erik Rombaut,

Stationsstraat 126,

9170 Sint-Gillis-Waas.

☎ + fax 03/770 71 47

erik.rombaut@scarlet.be

www.abllo.be

***ONS STREVEN vzw**

Milieuwerkgroep Tielrode :

B.A. Heymanstraat 92,

9140 Tielrode.

☎ 03/771 20 92 of 03/711 04 43

www.onsstreven.be

info@onsstreven.be

***DE RAAKLIJN**

Vereniging voor kwaliteit van de leefomgeving te Belsele:

F. De Beleyr, Kleemstraat 89,

9111 Belsele. ☎ 03/722.07.62

firmin.de.beleyr@telenet.be

www.deraaklijn.be

***RING-COMITÉ (=Actiecomité**

Neen aan de Grote Ring)

Gilbert Cant, Perstraat 88,

9120 Haasdonk ☎ 03/775.19.31

haasdonk.com@gmail.com

www.haasdonk.com

***ECOTEST**

Milieuvereniging gemeente Temse:

Nine Van Hoyweghen, Negenoo-

gstraet 30, 9140 Steendorp

☎ 0473 72 66 15

***Vriendenkring NATUUR- HUIS PANNEWEEL**

Jan DHollander

Bergstraat 25, 9170 De Klinge

☎ 03/770.64.26

info@panneweel.be

www.panneweel.be

vzw DURME

☎ + fax 09/348 30 20.

www.vzwdurme.be

info@vzwdurme.be

➔ Afdeling Sint-Niklaas-Stekene

Tommy Vercauteren,

Zwaanaardestraat 145,

9112 Sinaai

sintniklaas-sinaai@vzwdurme.be

➔ Afdeling Zele-Berlare-Wichelen

Neleke De Brauwer

Driesstraat 105,

9240 Zele,

zele-berlare-wichelen@vzwdurme.be

➔ Afdeling Hamme-Dendermonde

Marc Hebbelincx

Moortelstraat 38,

9220 Hamme,

hamme-dendermonde@vzwdurme.be

➔ Afdeling Lokeren-Moerbeke-Stekene

André Verstraeten,

Waasmunsterbaan 124a

9160 Lokeren,

hamme-dendermonde@vzwdurme.be

NATUURPUNT

➔ Afdeling Hamme

Frans Van Havermaet,

Aambeeldstraat 31, 9000 Gent

frans.van.havermaet@telenet.be

➔ Waasland NOORD

Marc Bogaerts, Bormte 24

9190 Stekene, ☎ 03/779.89.31

voorzitter@panneweel.be

www.natuurpunt.be/waaslandnoord

➔ Zuid-Waasland

Liliane Verbeke, Cauwerg 15

9140 Temse,

☎ 03/771.17.43

www.natuurpunt-zuid-waasland.be

➔ Scousele (onderafdeling WAL)

Nine Van Hoyweghen, Negenoo-

gstraet 30, 9140 Steendorp

☎ 03/774.44.70 0473 72 66 15

nine.vanhoyweghen@gmail.com

➔ Moervaart-Zuidlede

Dirk Van Pottelberg

Spelonckvaart 38, 9180 Moer-

beke-Waas & 09/346 95 68

dirk@heidebos.be

www.heidebos.be

V.E.L.T.

Vereniging voor Ecologische Leefwijze en Tuinieren

Temmermans Marc, Watermolen-

dreef 126, 9100 Sint-Niklaas

marc.temmermans@telenet.be

J.N.M.

Jeugdbond voor Natuur en Milieu

➔ afdeling Waasland

Else Vandaele, Kiekenhaag 67

9190 Stekene

☎ 03 789 09 06 / 0499 13 05 32

elsevandaele@gmail.com

www.jnm.be/waasland

➔ afdeling Durmeland,

Simon Debbaut, Veldstraat 39,

9160 Lokeren ☎ 0474929174

simondebbaut@gmail.com

www.jnm.be/durmeland

VOGELBESCHERMING VLAANDEREN

Koetshuis, Stadspark, Walburg-
straat 37, 9100 Sint-Niklaas.

Jan Rodts ☎ 03/296 26 80

info@vogelbescherming.be

www.vogelbescherming.be

HOF TER SAKSEN

Arboretum & groendienst

☎ 03/775 28 51 Haasdonkbaan

101, 9120 Beveren

HORTUS TER SAKSEN vzw

August De Boeckstraat 17, 9120

Beveren. ☎ 03/755.23.26

C.V.N. Centrum voor natuur en

milieueducatie -regio Waas

Dirk De Roose,

Schauselhoekstraat 18,

9140 Temse, ☎ 03/771.49.24

dirk.de.roose@scarlet.be

WASE IMKERSBOND :

Willy Devriese, Drie Lindekens 48,

9120 Beveren ☎ 03/755 15 65

waseimkersbond@telenet.be

Druk in de Weer
Eekhoutdriesstr. 67
9041 Gent(Oostakker)
Tel. 09 224 29 14
info@drukindeweer.be

* geassocieerd met ABLOvzw

'T GROENE WAASLAND

Hoofredactie Dirk Hylebos - 052/46 30 51
Fortenstraat 99 - 9250 Waasmunster

Boekhouding Maarten Geeraerts - tel 03/234 08 13
Klingedijkstraat 37A, 9170 Sint-Gillis
IBAN BE64 0001 7098 7152
BIC BPOT BE B1

Vormgeving en coördinatie: 🍏 Maria Van de Vyver 🍏
🍏 Gilbert Cant 03/775 1931 🍏

e-mail : groene.waasland@gmail.com

Abonnement 7 EURO Oplage 1400 exemplaren
't groene waasland verschijnt **in** januari,
maart, mei, september en november.

Wie een abonnement wenst op dit tweemaandelijks tijdschrift *'t groene waasland* kan dit
* door **7 EURO** over te schrijven naar *'t groene waasland* op **IBAN BE64 0001 7098 7152**
met vermelding abonnement *'t groene waasland 2014*

en is dan tevens 'toegetreden' lid van de regionale vzw ABLLO.

*of via een contactadres van één of andere vereniging, die U vindt op de vorige bladzijde

Inhoud:

- 2 ...Woordje hoofdredacteur ...Dirk Hylebos
- 3 ...'KLIMOPJEGEVEL' project van ABLLO vzw in Sint-Niklaas ...ABLLO vzw
- 6 ...Uniek boek over Molsbroek ...vzw Durme
- 8 ...Wandelwegen zijn ieders wegen ...Ons Streven
- 9 ...Excursie Saeftinghe ...Ons Streven, Durme
- 10 ...On-line shoppen Vogelbescherming ...ABLLOvzw
- 11 ...advertentie *Den Bascuul* Eksaarde
- 12 ...Velt Waasland blaast 40 kaarsjes uit! ...Velt
- 13 ...Dactylorhiza, een welgekomen invasie! ...Ons Streven
- 14 ...Big Jump in de Moervaart
- 15 ...Kalender
- 21 ...boomplantactie's ...Natuurpunt
- 22 ...lichtvervuiling in Vlaanderen - nacht van de Duisternis ...ABLLOvzw
- 24 ...Nachtvlinderinventarisatie in Lauwershoek, Temse ...Natuurpunt Scousele
- 24 ...Natuurhuis in Steendorp ...Natuurpunt Scousele
- 25 ...Een herkenbare totem aan de Kapelstraat in Steendorp ...Natuurpunt Scousele
- 25 ...Insectentocht ...Natuurpunt Scousele
- 25 ...grote ongerustheid in Stekene ...Stekene Verkocht
- 26 Stop de industrialisatie van het Vlaamse platteland ...ABLLOvzw

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift, 33ste jaargang - nr 4; september 2013 - nr 181
verantwoordelijke uitgever : Willy Van Overloop, Eikenlaan 13, 9111 Belsele

REDACTIE : Liliane Verbeke, Marc Temmermans, Jenny De Laet, Alex Zellien, Michaël Crapoen, Nine Van Hoyweghen, Dirk Hylebos, Gilbert Cant.

Alle teksten voor het volgend nummer moeten binnen zijn **vòòr 25 oktober 2013** bij Gilbert Cant
tel 03 775 19 31 groene.waasland@gmail.com